

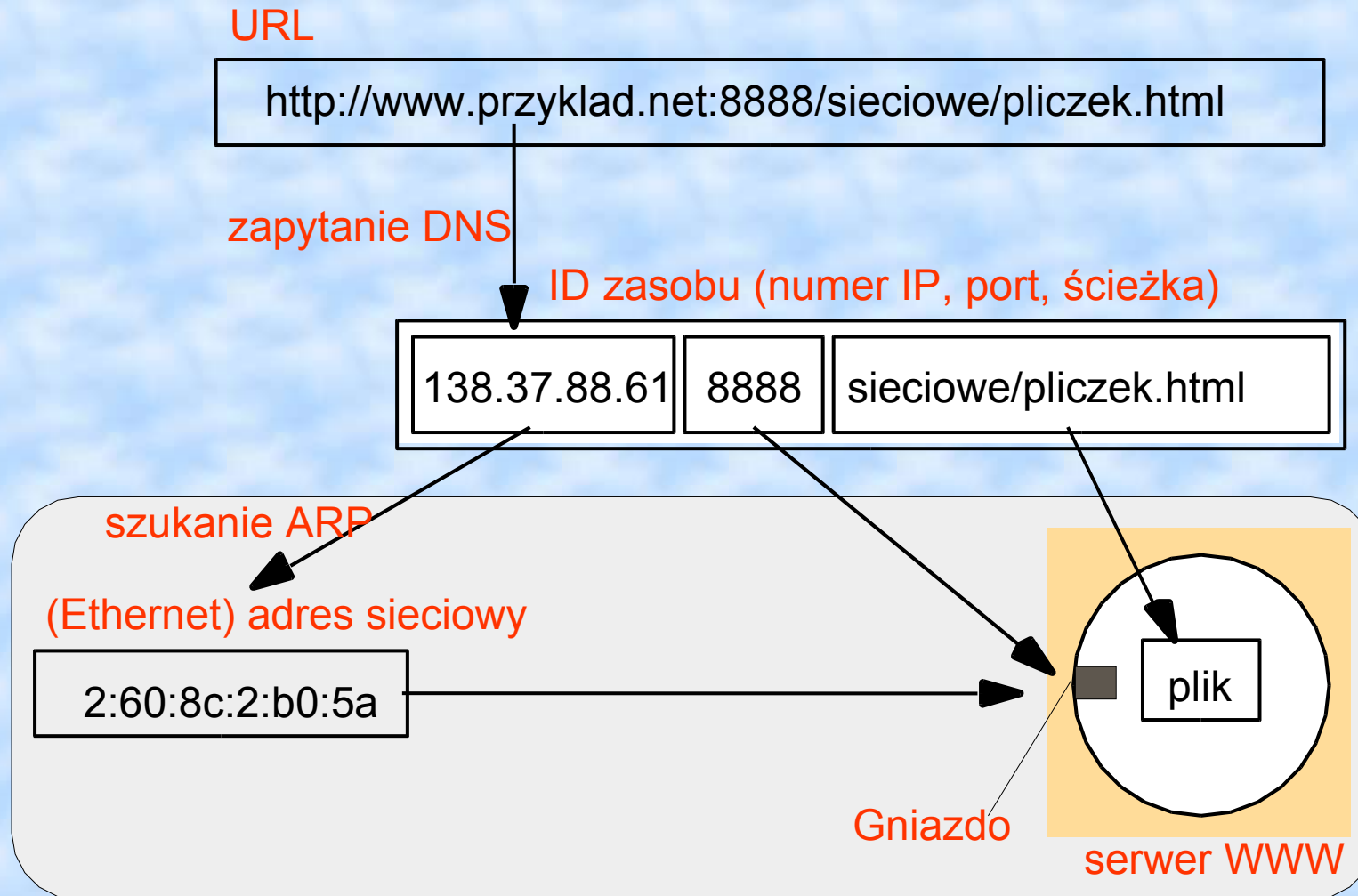
Rola nazw i usług nazewniczych

- Dostęp do zasobów jest przez referencję lub identyfikator
 - identyfikator może być przechowywany w zmiennych i może być łatwo wydobywany z tablic
 - identyfikator zawiera adres do obiektu lub może być w taki adres zamieniony
 - np. uchwyt do pliku NFS, referencja do obiektu zdalnego w CORBIE
 - nazwa jest zrozumiała dla człowieka i może być przekształcona na identyfikator bądź adres
 - nazwa serwera, nazwa pliku, numer procesu
- dla wielu celów nazwy są preferowane
 - fizyczny adres zasobu o podanej nazwie może ulec zmianie
 - mają znaczenie dla użytkowników
- zasoby można wyszukiwać po nazwach za pomocą usług nazewniczych
 - podają one identyfikatory i inne przydatne atrybuty

Wymagania dla przestrzeni nazw

- Możliwość użycia prostych ale pełnych znaczenia nazw
- Potencjalnie nieskończona liczba nazw
- Ustrukturalizowanie
 - pozwalać na podobne nazwy
 - grupować powiązane nazwy
- Pozwalać na zmianę struktury drzew nazw
 - dla pewnych klas zmian nie powinny one mieć wpływu na działanie programów
- Zarządzanie zaufaniem

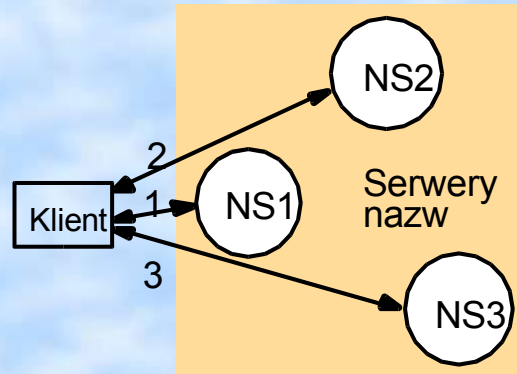
Złożone nazewnictwo domen w celu dostępu do zasobów przez URL

Nazwy i zasoby

- Aktualnie używa się różnych typów nazw dla różnych typów zasobów
 - plik – ścieżka – plik w systemie plików
 - proces – id procesu – proces na danym komputerze
 - port – numer portu – port IP na danym komputerze
- URI (Uniform Resource Identifier) pozwala na spójne indeksowanie dowolnych zasobów. Rozróżniamy dwie klasy URI:
 - URL (Uniform Resource Locator)
 - typy wyróżniane polem protokołu (http, ftp, nfs itp.)
 - część z nazwą zależy od protokołu
 - zasoby nie mogą być przemieszczane między domenami
 - URN (Uniform Resource Name)
 - wymaga usługi wyszukiwania zasobów – odpowiednika DNS-a
 - format URN:
 - urn:<przestrzeń nazw>:<nazwa w przestrzeni nazw>
 - przykład:
 - urn:ISBN:021-12547-3
 - urn:jakis_serwer.pl:NR2004-12

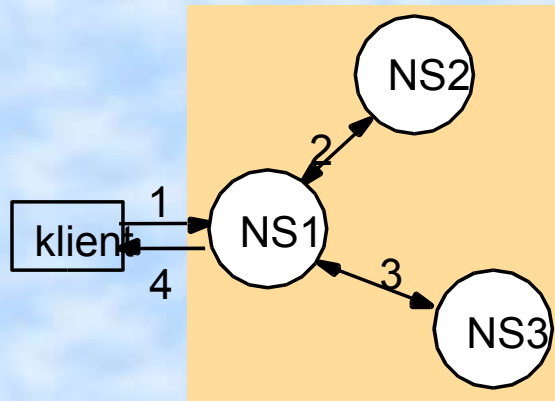
Nawigacja iteracyjna

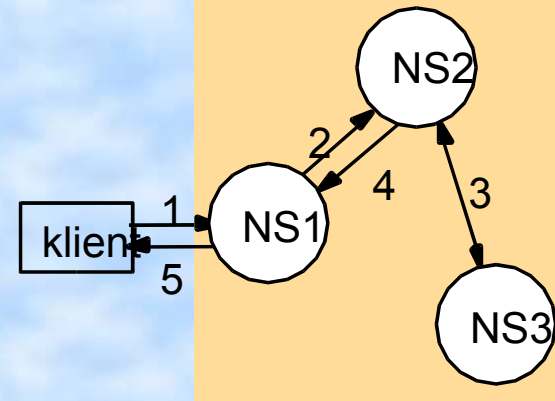
Klient iteracyjnie łączy się z serwerami nazw by przetłumaczyć nazwę

- Wykorzystywana w:
 - DNS – klient pyta o pełną nazwę rozpoczynając od lokalnego serwera. Jeśli nie zna on odpowiedzi sugeruje klientowi skontaktowanie z innym serwerem
 - NFS – klient rozdziela nazwy i prezentuje je po jednym serwerowi, razem z uchwytem do katalogu zawierającego potrzebny plik (ten sposób stosowany ze względu na możliwość wystąpienia linków symbolicznych)

Rekursywna i nie rekursywna nawigacja kontrolowana przez serwer

Nie rekursywna nawigacja

Rekursywna nawigacja

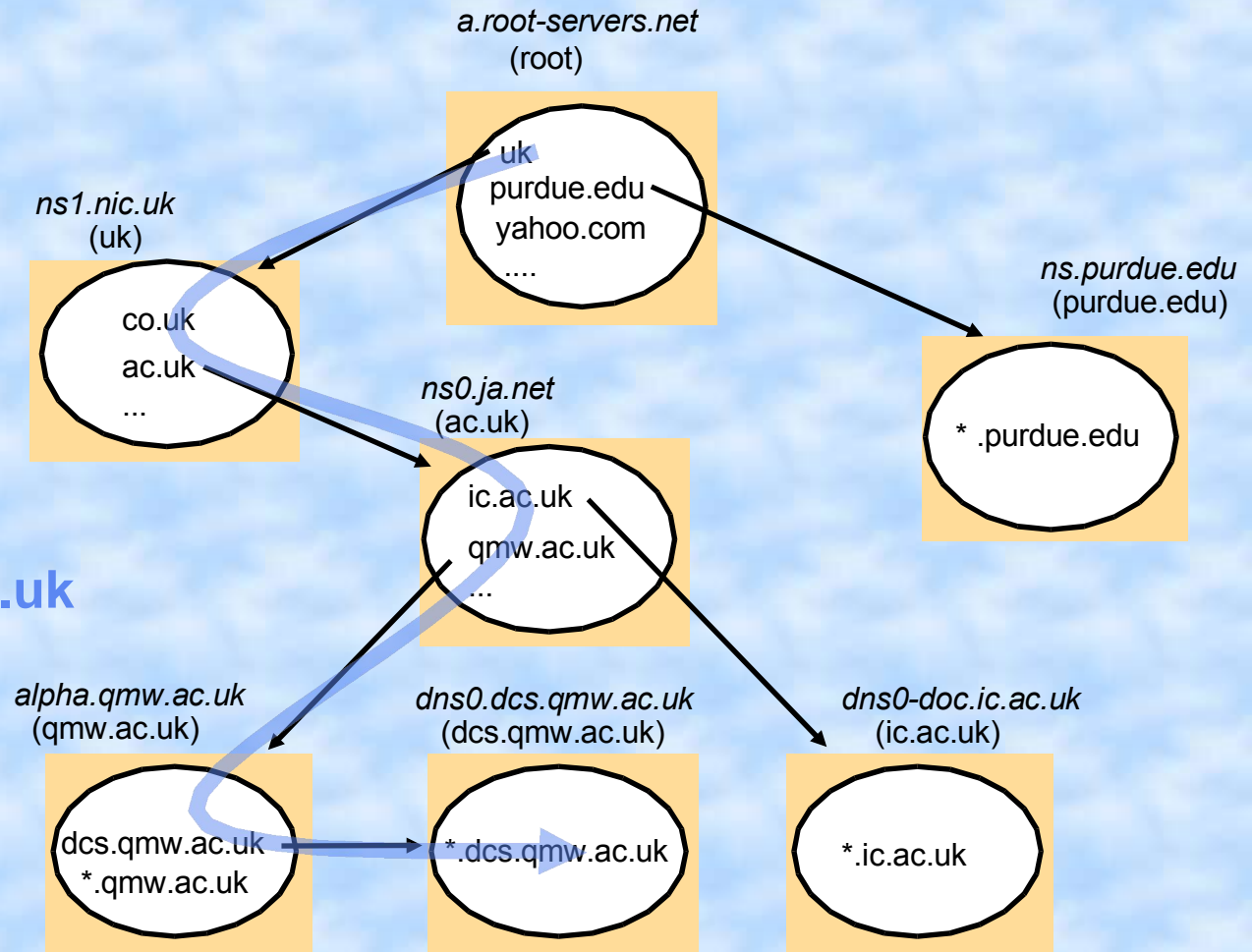
Serwer nazw komunikuje się z innymi serwerami nazw na żądanie klienta

- DNS oferuje nawigację rekursywną (opcjonalna). Zawsze musi być dostępna nawigacja iteracyjna. Nawigacja rekursywna może być wyłączana ze względów bezpieczeństwa

DNS – Domain Name System

- Rozproszona baza nazw
- Struktura nazw odzwierciedla administracyjną strukturę Internetu
- Potrafi szybko tłumaczyć nazwy na adresy IP
 - zaawansowane wykorzystywanie cache'owania
 - typowy czas odpowiedzi to około 100 ms
- Skalowalny na miliony komputerów
 - podzielona baza danych
 - cache'owanie
- Odporna na awarię serwera
 - replikacja
- Podstawowy algorytm na tłumaczenie nazw w DNS-ie
 - poszukaj nazwy w lokalnym cache'u
 - sprawdź nadrzędny serwer DNS, które odpowiedź zawiera:
 - adres innego, rekomendowanego serwera DNS
 - adres IP (niekoniecznie aktualny)

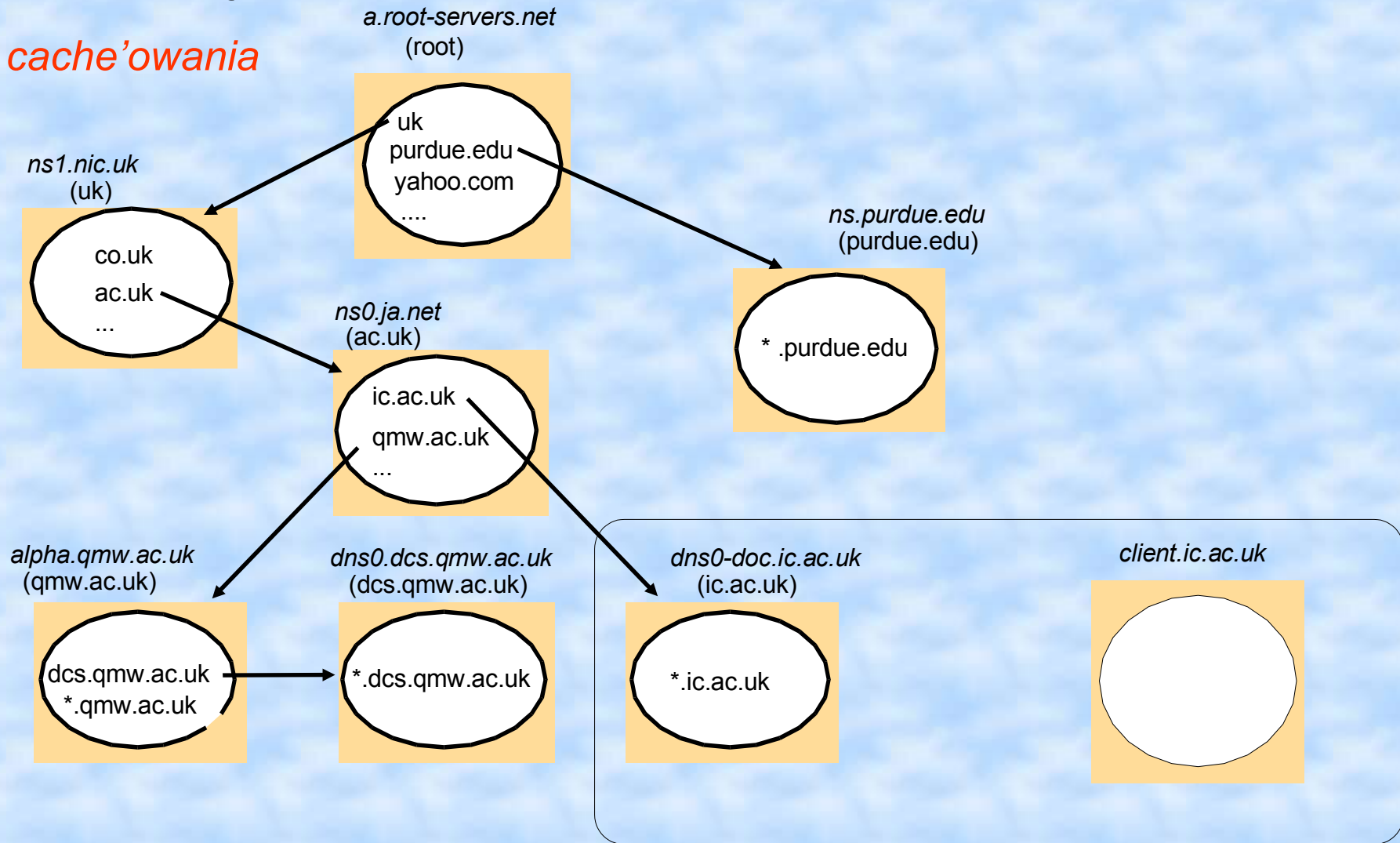
Serwery nazw DNS

Ścieżka do serwera odpowiadającego za nazwę: **jeans-pc.dcs.qmw.ac.uk**

Typowe działanie DNS-a

Bez cache'owania

Funkcje serwera DNS i konfiguracja

- Podstawowa funkcja to tłumaczenie nazw komputerów (na adresy IP)
 - cache'owanie wyników wcześniejszych zapytań (zależne od ich czasu życia)
- Pozostałe funkcje:
 - zapytania o serwer poczty dla danej domeny
 - tłumaczenie odwrotne – IP→nazwa hosta
 - informacje o hostach – typ sprzętu i OS
 - lista podstawowych usług
 - inne atrybuty...

Rekordy zasobów w DNS-ie

<i>typ rekordu</i>	<i>znaczenie</i>	<i>zawartość</i>
A	adres komputera	numer IP
NS	autorytatywny serwer nazw	nazwa serwera nazw
CNAME	nazwa kanoniczna dla aliasu	nazwa dla aliasu
SOA	oznacza początek danych dla strefy	parametry strefy
WKS	opis podstawowej usługi	lista nazw usług i protokołów
PTR	wskaźnika na nazwę (tłumaczenie odwrotne)	nazwa
HINFO	informacje o hoście	architektura maszyny i OS
MX	wymiana poczty	lista par <komputer, preferencje>
TXT	napis	dowolny tekst

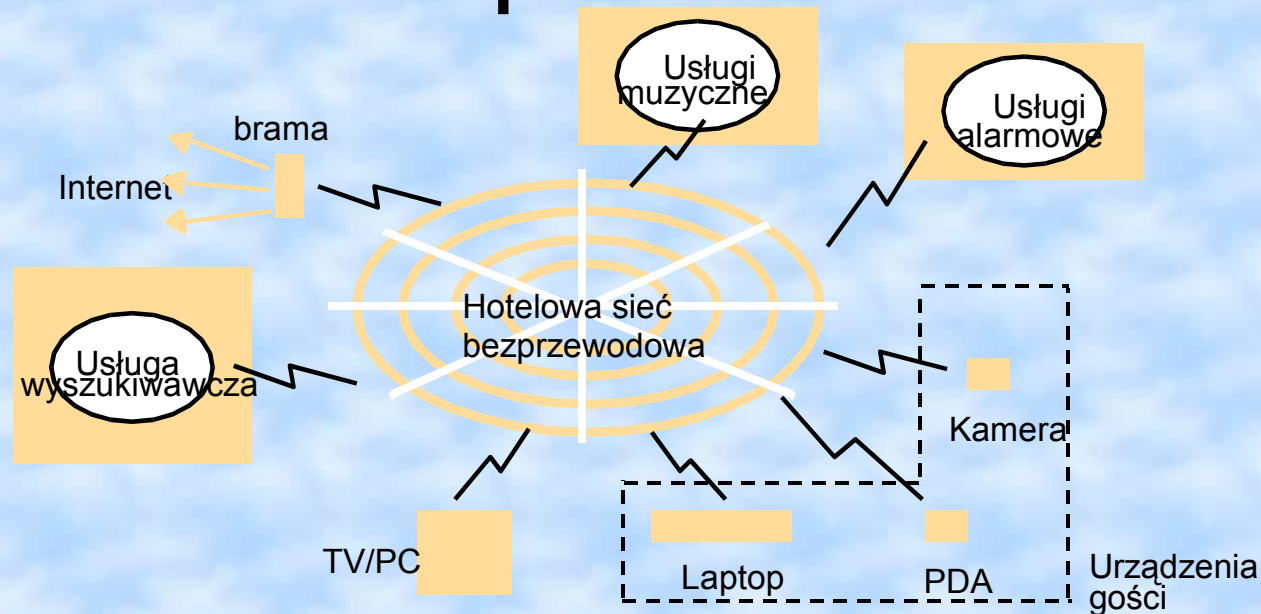
Problemy DNS

- Zmiany w tabelach nazw mogą być wolno aktualizowane ze względu na cache'owanie
 - klient odpowiada za poradzenie sobie w takich sytuacjach
- Trudno zmienić strukturę przestrzeni nazw:
 - łączenie oddzielnych domen w jeden nowy korzeń
 - przenoszenie poddrzew w inne miejsce w strukturze

Usługi katalogowe i wyszukiwawcze

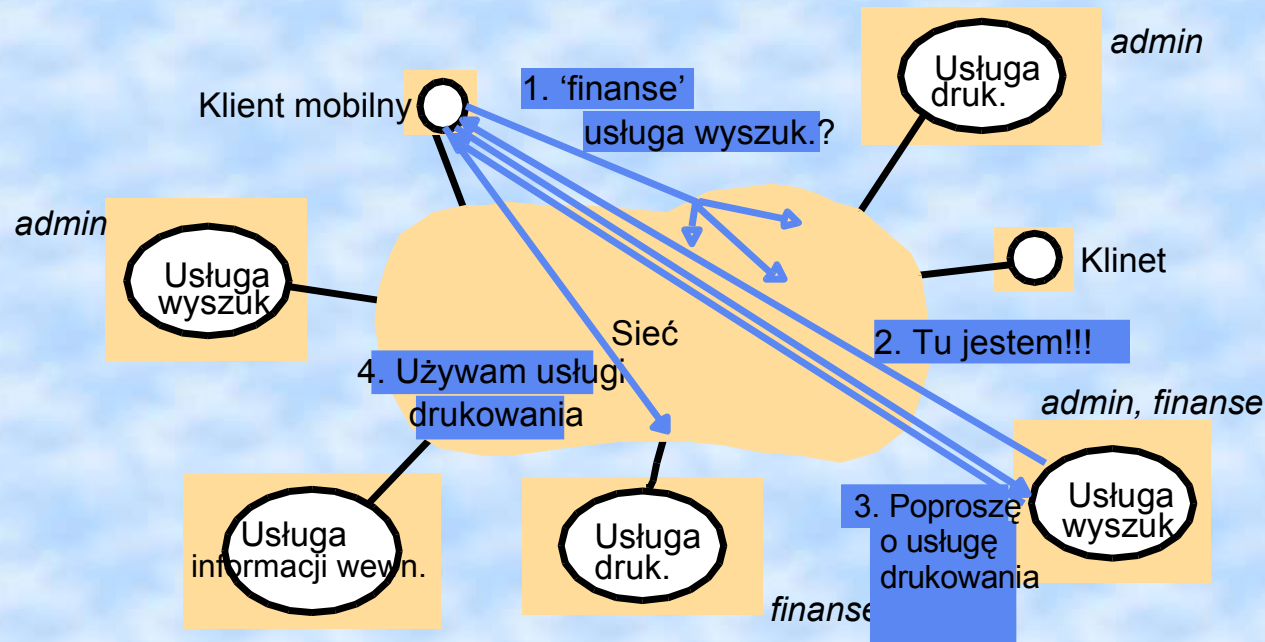
- Usługi katalogowe - „książka telefoniczna” dla zasobów w sieci
 - zwracają zbiór nazw spełniających podane kryteria
 - np. X.500, LDAP, MS Active Directory
 - (DNS przechowuje pewne dane opisowe ale są one niekompletne i DNS nie przystosowany do przeszukiwań tego typu)
- usługa wyszukiwawcza – usługa katalogowa plus:
 - jest automatycznie aktualizowana przy zmianie konfiguracji w sieci
 - odpowiada na potrzeby klientów w sieciach spontanicznych
 - wyszukuje usługi potrzebne klientowi (który może być mobilny) w aktualnym obszarze np. odszukanie najbliższej drukarki do drukowania zdjęć
 - przykłady: JINI, SLP, SSDP, SDS

Sieci spontaniczne

- Łatwa konfiguracja urządzeń gości
 - sieć bezprzewodowa
 - automatyczna konfiguracja
- Łatwa integracja z usługami lokalnymi
 - wyszukiwanie usług przydatnych gościom
- Problemy:
 - niepewne połączenia mobilne, problemy bezpieczeństwa

Wyszukiwanie usług w JINI

- Usługi JINI rejestrują swoje interfejsy i opisy w usłudze wyszukiwawczej w ich obszarze
- Klienci znajdują usługę wyszukiwawczą korzystając z multiacastu
- Usługa wyszukiwawcza JINI pozwala na szukanie wg interfejsów lub atrybutów

Czas i zegary

- Potrzebujemy dokładnie mierzyć czas:
 - by znać czas zdarzeń w komputerze
 - by to zrobić musimy zsynchronizować zegar wewnętrzny z autorytatywnym zegarem zewnętrznym
- Algorytmy synchronizacji zegarów są przydatne w:
 - kontroli współbieżności opartej na znacznikach czasowych
 - żądań uwierzytelniających np. w Kerberosie
- W systemach rozproszonych nie ma zegara globalnego
- Można używać czasu logicznego
 - pozwala określać kolejność zdarzeń
 - przydatny do kontroli spójności replikowanych danych

Zegary komputerowe i czasy zdarzeń

- Każdy komputer w rozproszonym systemie ma swój zegar wewnętrzny
 - używany przez lokalne procesy, by uzyskać aktualny czas
 - procesy na różnych komputerach mogą znakować czasem swoje zdarzenia
 - niestety zegary na różnych komputerach mogą podawać różne czasy
 - zegary komputerowe odchylają się od wzorcowego czasu i to odchylenie może być różne na różnych komputerach
 - współczynnik odchylenia zegara – rozbieżność między wskazaniami zegara komputerowego a zegara wzorcowego
- nawet jeśli zegary na wszystkich komputerach systemu rozproszonego będą ustawione identycznie, to z czasem ich wskazania będą się coraz bardziej różnić o ile nie będzie się wprowadzało odpowiednich poprawek

Zegary, zdarzenia i stany procesów

- System rozproszony definiuje się jako kolekcję P z N procesów p_i , $i=1,2,\dots,N$
- Każdy proces p_i ma stan s_i , który tworzy zawartość jego zmiennych
- Procesy komunikują się wyłącznie przy pomocy komunikatów (przez sieć)
- Akcje wykonywane przez procesy: wyślij, odbierz, zmień swój stan
- Zdarzenie: wykonanie jednej akcji przez w w trakcie działania procesu
- Zdarzenia wywołane przez jeden proces p_i są w relacji porządku liniowym między sobą
 - $e \rightarrow_i e'$ wtedy i tylko wtedy gdy wydarzenie w było przed wydarzeniem e' w procesie p_i
- Historię procesu p_i tworzy sekwencja wydarzeń $historia(p_i) = h_i = \langle e_{i0}, e_{i1}, e_{i2}, \dots \rangle$

Zegary

- Wiemy jak szeregować wydarzenia
- Do znakowania czasowego używamy zegara komputera
- W czasie rzeczywistym OS odczytuje czas ze sprzętowego zegara komputera
- Wylicza czas systemowy
 - np. jako liczbę mikrosekund od pewnego czasu w historii
 - w ogólności wskazania zegara nie są idealnie dokładne
 - jeśli zegar zachowuje się wystarczająco dobrze może być użyty do znakowania zdarzeń wewnątrzprocesowych

Odchylenia zegarów w systemie rozproszonym

Sieć

- Zegary komputerowe w ogólności nie pokazują dokładnie tych samych czasów
- Odchylenie (skew) – różnica między wskazaniem dwóch zegarów
- Zegary komputerowe są skłonne do odchylenia (mierzą czas z różną częstotliwością)
- Współczynnik odchylenia zegara – różnica wskazań zegara względem zegara wzorcowego przypadająca na jednostkę czasu
- Typowe zegary mają odchylenie około 1 s. na 11-12 dni (10^{-6} s/s)
- Wysokiej jakości zegary mają wsp. odchylenia równy ok. 10^{-7} s/s

UTC – Uniwersalny Czas Skoordynowany

- Międzynarodowy czas atomowy jest mierzony przez bardzo dokładne zegary (wsp. odchylenia wskazań 10^{-13})
- UTC jest międzynarodowym standardem przechowywania czasu
- Jest ustalany na podstawie wskazań zegarów atomowych i od czasu do czasu jest synchronizowany z czasem astronomicznym
- Jest nadawany kanałami radiowymi (np. GPS)
- Komputery posiadające odpowiednie odbiorniki mogą synchronizować się z tymi kanałami
- Sygnały stacji naziemnych mają dokładność 0.1-10 ms
- Sygnały z GPS mają dokładność ok. 1 μ s

Synchronizowanie zegarów fizycznych

- Synchronizacja zewnętrzna:
 - zegar komputera C jest synchronizowany z zewnętrznym źródłem autorytatywnym S w taki sposób, by:
 - $|S(t)-C(t)| < D$ przez pewien określony czas I
 - zegar C jest dokładny w granicach określonych przez D
- Wewnętrzna synchronizacja:
 - dwa komputery synchronizują się nawzajem tak by:
 - $|C1(t)-C2(t)| < D$ przez pewien określony czas I
 - zegary C1 i C2 są zgodne w granicach określonych przez D
- Wewnętrznie synchronizowane zegary mogą być niesynchronizowane z zegarem wzorcowym
- Jeśli zbiór procesów P jest zsynchronizowany zewnętrznie w granicach określonych przez D to wewnętrznie są zsynchronizowane w granicach określonych przez 2D

Poprawność zegara

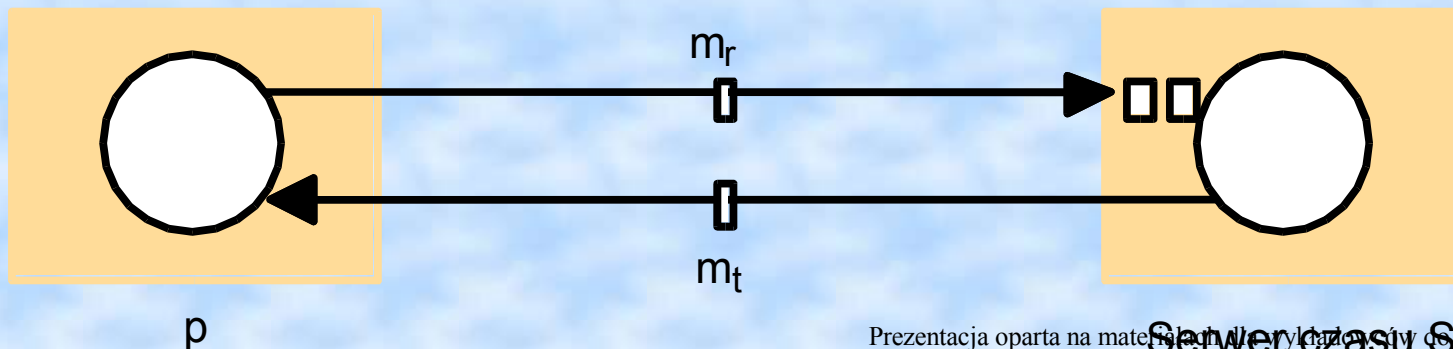
- Zegar sprzętowy H jest poprawny jeśli jego współczynnik odchylenia zegar mieści się w granicach $\rho > 0$ (np. 10^{-6} s/s)
- Oznacza to, że błąd w pomiarach okresu czasu rzeczywistego między t a t' jest ograniczony przez:
 - $(1 - \rho) (t' - t) \leq H(t') - H(t) \leq (1 + \rho) (t' - t)$ (gdzie $t' > t$)
- Słaby warunek monotoniczności:
 - $t' > t \Rightarrow C(t') > C(t)$
 - takie wymagania stawia wiele programów, np. *make*
- Wadliwy zegar to taki, który nie spełnia warunku poprawności
- *crash failure* – zegar się zatrzymuje
- *arbitralne błędy* – inne błędy zegara, np. przeskoki w czasie

Synchronizacja w systemie synchronicznym

- Synchroniczny system rozproszony to taki, który spełnia poniższe warunki:
 - czas wykonania każdego kroku procesu ma znane dolne i górne ograniczenia czasowe
 - każda wysłana wiadomość musi być odebrana w pewnych granicach czasowych
 - każdy proces ma swój zegar logiczny, którego wsp. odchylenia od czasu rzeczywistego ma znane granice
- Wewnętrzna synchronizacja w systemie synchronicznym
 - proces p1 wysyła swój czas lokalny t do procesu p2 w wiadomości m
 - p2 może ustawić swój zegar na $t + T_{trans}$ gdzie T_{trans} jest czasem transmisji m
 - T_{trans} jest nieznanym ale znamy $min \leq T_{trans} \leq max$
 - $u = max - min$. Ustawiamy zegar na $t + u/2$ wtedy odchylenie jest mniejsze od $u/2$

Algorytm Cristiana dla systemów asynchronicznych

- Serwer czasu S otrzymuje sygnał ze źródła UTC
 - proces p pyta o czas w momencie m_r i otrzymuje t w momencie m_t od S
 - p ustawia czas zegar na $t + T_{\text{tam_i_z_powrotem}} / 2$
 - dokładność ustawienia to $\pm (T_{\text{tam_i_z_powrotem}} / 2 - \text{min})$ (min to minimalny czas wymiany tych komunikatów):
 - najwcześniejszy czas jaki może wysłać S to min od wysłania zapytania o czas
 - najpóźniejszy czas to min przed przybyciem odpowiedzi do p
 - czas na zegarze S w momencie przybycia odpowiedzi do t jest w przedziale $[t + \text{min}, t + T_{\text{tam_i_z_powrotem}} - \text{min}]$

Algorytm z Berkeley

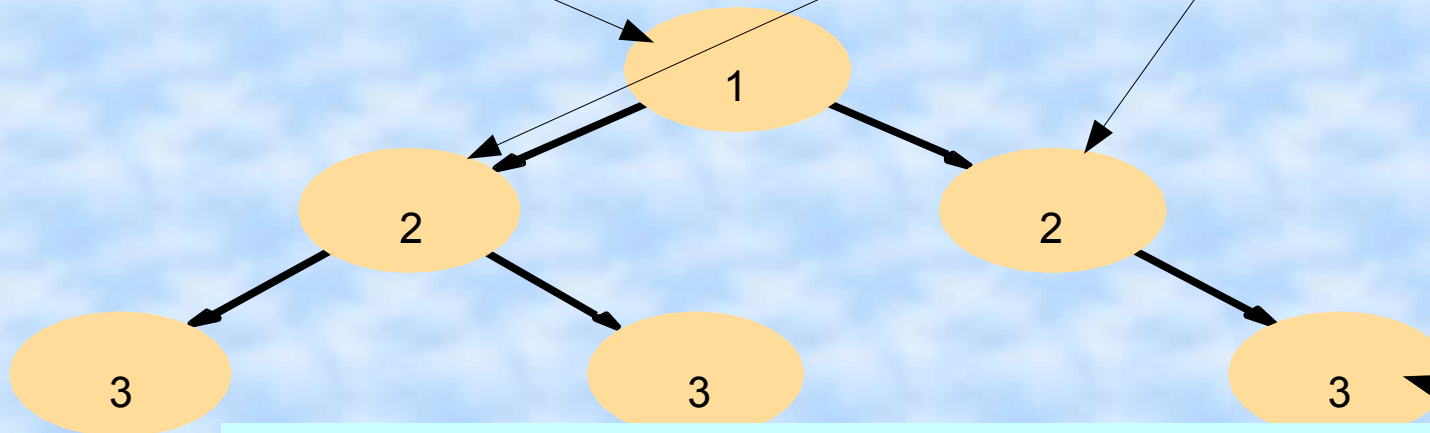
- Algorytm Cristiana
 - pojedynczy serwer czasu może się zepsuć, więc sugeruje się użycie grupy serwerów
 - nie uwzględnia wadliwie działających serwerów
- Algorytm z Berkeley
 - algorytm wewnętrznej synchronizacji grupy komputerów
 - master odpytuje czasy innych serwerów (slave)
 - master używa czas wymiany komunikatów do ustalenia czasów na serwerach podrzędnych
 - następnie brana jest średnia otrzymanych czasów (z wyrzuceniem bardzo złych (podejrzanych) czasów)
 - komputerom podrzędnym wysyła informacje o korekcie czasu
 - testy działania algorytmu:
 - dla 15 komputerów czas synchronizacji to 20-25 ms, wsp. odch. $<2 \times 10^{-5}$
 - jeśli master się zepsuje można zastosować algorytm wyboru nowego

NTP – Network Time Protocol

- Usługa czasowa dla internetu – pozwala na synchronizację klientów z UTC
- Wiarygodność uzyskiwana dzięki wielu ścieżkom, skalowalny, umożliwia uwierzytelnianie źródeł czasu

Serwery główne są podłączone do źródeł czasu UTC

Serwery drugorzędne synchronizują się z serwerami głównymi

Podsieć synchronizacji

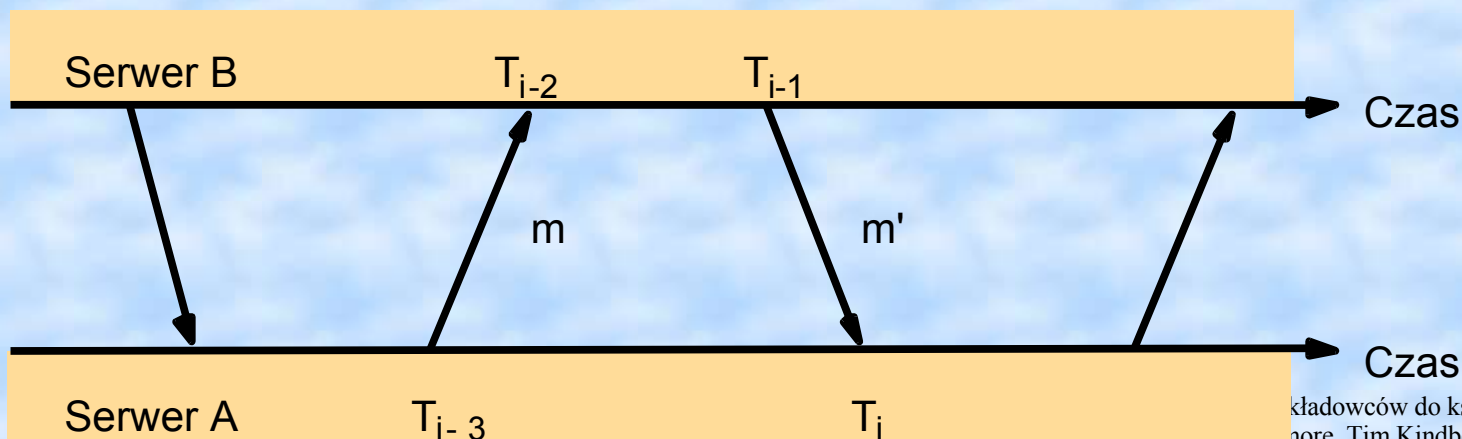
serwery najniższego poziomu są w komputerach użytkowników

NTP – synchronizacja serwerów

- Podsieć synchronizacji może się zrekonfigurować jeśli:
 - serwer główny utraci kontakt ze źródłem UTC stając się serwerem drugiego poziomu
 - serwer drugiego poziomu, który straci swój serwer główny może zmienić poszukać inny serwer główny
- Tryby synchronizacji:
 - multicast
 - w przypadku szybkie łącza LAN serwer wysyła multicastem wskazania, a klienci uwzględniają pewien niewielki czas opóźnienia (niezbyt dokładne)
 - wywołanie procedury
 - serwer akceptuje zapytania (używany np. algorytm Cristiana). Większa dokładność. Nie zawsze można użyć multICASTu.
 - symetryczna
 - para serwerów wymienia wiadomości ze wskazaniem czasu
 - używany gdy potrzebna duża dokładność synchronizacji

Wymiana wiadomości między równorzędnymi serwerami NTP

- Wszystkie tryby używają UDP
- Każda wiadomość zawiera znaczniki czasowe ostatnich wydarzeń:
 - czasy lokalne wysłania i odbioru ostatnich wiadomości
 - czas lokalny wysłania aktualnej wiadomości
- Odbiorca zapamiętuje czas otrzymania $T(i)$ (mamy $T(i-3)$, $T(i-2)$, $T(i-1)$, $T(i)$)
- W trybie symetrycznym może wystąpić nie pomijalne opóźnienie między wiadomościami

Dokładność NTP

- Dla każdej pary wiadomości wymienianej między serwerami NTP oblicza odległość $o(i)$ pomiędzy wskazaniami obydwu zegarów i opóźnienie $d(i)$ (łącznie czas wiadomości z czasami t i t')

$$T_{i-2} = T_{i-3} + t + o \text{ and } T_i = T_{i-1} + t' - o$$

- Daje to nam:

$$d_i = t + t' = T_{i-2} - T_{i-3} + T_i - T_{i-1}$$

- oraz:

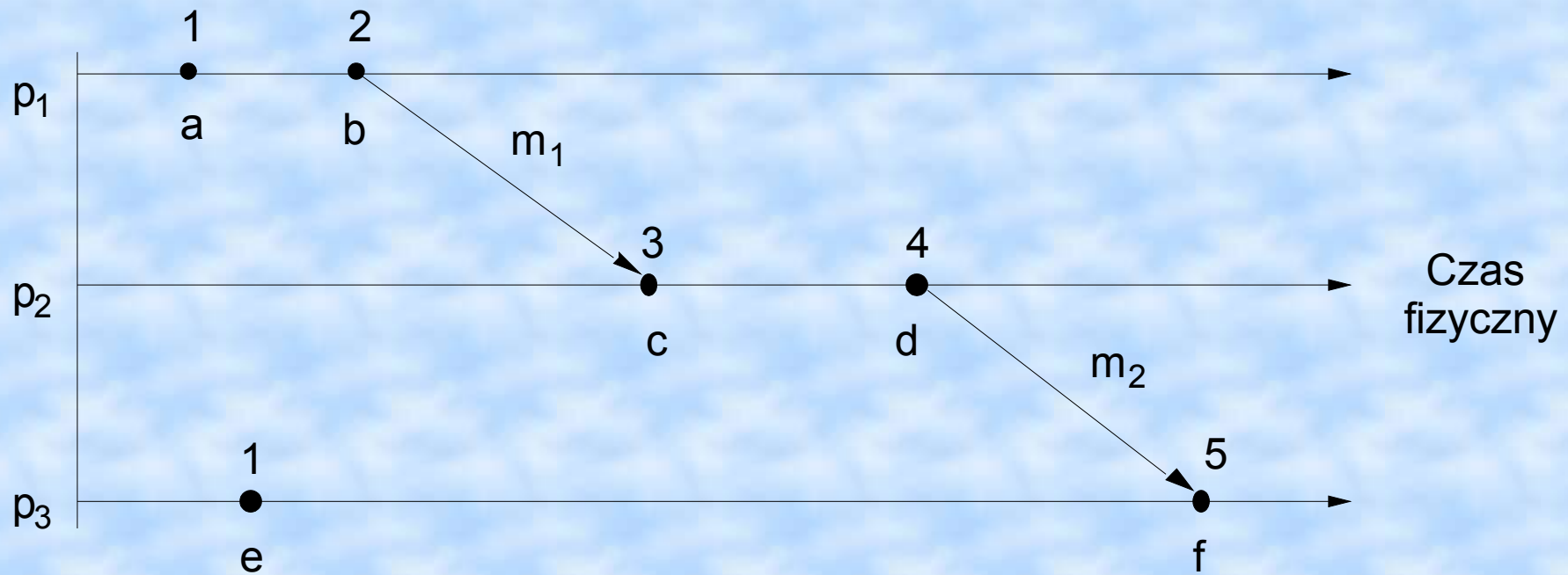
$$o = o_i + (t' - t)/2 \text{ where } o_i = (T_{i-2} - T_{i-3} + T_i - T_{i-1})/2$$

- Korzystając z wiedzy, że $t, t' > 0$ można wykazać, że:

$$o_i - d_i/2 \leq o \leq o_i + d_i/2 .$$

- stąd $o(i)$ jest oszacowaniem odległości a $d(i)$ jest miarą dokładności tego oszacowania
- NTP używają $o(i)$ i $d(i)$ do oceny wiarygodności komunikatów i wyboru partnerów do synchronizacji
- Dokładność jaką można uzyskać korzystając z NTP to ok. 30 ms w Internecie i 1 ms w przypadku LAN

Zegary Lamporta

Zegary wektorowe

